ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

για την επέτειο

της 25ης ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

Παρασκευή 23 Μαρτίου 2012
Αίθουσα Ολομέλειας

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2012

Εορταστική εκδήλωση
για την επέτειο
της 25ης Μαρτίου 1821

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Αίθουσα Ολομέλειας

Παρασκευή 23 Μαρτίου 2012

Συμμετέχει η χορωδία του ***Μουσικού Γενικού Λύκειου Παλλήνης***

Διδασκαλία και Διεύθυνση χορωδίας: ***Κωνσταντίνος Σιδερής***
Διδασκαλία οργάνων: ***Κώστας Καλαϊτζάκης***

Παίζουν οι μουσικοί του Λυκείου:

κλαρίνο:	***Παναγιώτης Αξιώτης***
βιολιά:	***Ιάσονας Μιχάλας Παπαδόπουλος***
λαούτα:	***Κώστας Καλαϊντζάκης***
	Χαράλαμπος Καψοκέφαλος
κανονάκι:	***Ελένη Καλπία***
κρουστά:	***Μυρτώ Τσιγκούλη***

Καλλιτεχνική Επιμέλεια εκδήλωσης: ***Σύλλογος Υπαλλήλων Βουλής***

Επιμέλεια έκδοσης και παραγωγή προγράμματος:
Διεύθυνση Εκδόσεων και Εκτυπώσεων της Βουλής

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

- **«Τη Υπερμάχω»** (Κοντάκιο του Ακαθίστου Ύμνου)
  Μουσικό Γενικό Λύκειο Παλλήνης.

- Προσφώνηση των προσκεκλημένων από τη Γενική Γραμματέα του Συλλόγου των Υπαλλήλων της Βουλής, κα **Κωνσταντίνα Παπαμακαρίου.**

- **Σε Ψηλό βουνό** (κρητικό ριζίτικο)

- Πανηγυρικός της ημέρας από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Επερωτήσεων της Δ/νσης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου της Βουλής, κ. **Βασίλειο Θώδα**, με θέμα **«Η Επανάσταση του 1821. Μικρό χρονικό ενός μεγάλου ξεσηκωμού».**

- **Δώδεκα ευζωνάκια** (συρτό Προποντίδος)

- **Στη βρύση στα Τσερίτσανα** (χορός Ηπειρώτικος)

- **Εσείς χελιδονάκια μου** (χορός Συρτός Πελοποννήσου)

- **Των Κολοκοτρωναίων** (χορός Τσάμικος Πελοποννήσου)

- **Να'μαν δεντρί στη Βενετιά** (χορός Πασχαλινός Θεσσαλίας)

- **Εθνικός Ύμνος**

Π Ρ Ο Σ Φ Ω Ν Η Σ Η

Κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Ελλήνων,
Κύριοι Αντιπρόεδροι,
Κύριοι Εκπρόσωποι των Κομμάτων,
Κύριε Γενικέ Γραμματέα,
Κύριε Ειδικέ Γραμματέα,
Κύριε Γενικέ Γραμματέα του Ιδρύματος της Βουλής,
Κύριε Φρούραρχε,
Κυρίες & Κύριοι συνάδελφοι,

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα εδώ για τον καθιερωμένο εορτασμό της μεγάλης επετείου της Επανάστασης του '21 που διοργανώνει κάθε χρόνο ο Σύλλογος των υπαλλήλων της Βουλής των Ελλήνων.

Ημέρα μνήμης και περισυλλογής η σημερινή. Τετρακόσια χρόνια δουλείας δεν μπόρεσαν να εξαφανίσουν το λαό μας από την ιστορία. Η φοβέρα και η σκλαβιά, οι διωγμοί και οι καταπιέσεις δεν μπόρεσαν να υποδουλώσουν το φρόνημα των Ελλήνων. Κανένας δεν φανταζόταν ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία θα ενικάτο από μια χούφτα ραγιάδων. Γι' αυτό και η Ελληνική Επανάσταση είναι γεγονός κοσμοϊστορικής σημασίας, που απέδειξε μια αιώνια αλήθεια. Ότι δεν υπάρχουν ακλόνητα καθεστώτα. Όσο περισσότερο αυταρχικά τόσο πιο ευάλωτα και εύθραστα είναι.

Πίστη στις πανανθρώπινες αξίες της Ελευθερίας και της Δικαιοσύνης είναι το μήνυμα του '21. Ένα μήνυμα παλιό αλλά πάντα επίκαιρο.

Η αγάπη για την πατρίδα, τις κοινές παραδόσεις, το κοινό παρελθόν, τα ελληνικά ιδεώδη είναι αυτά που κράτησαν την ελληνική φλόγα αναμένη όλο το διάστημα των 400 χρόνων. Όλες αυτές οι αξίες που δεν έσβησαν ποτέ στην μακραίωνη πορεία του ελληνισμού.

Και η οικονομική κρίση που περνάμε σήμερα θα ξεπεραστεί. Θα κάνει τον κύκλο της και θα ξανάρθουν καλύτερες μέρες, αρκεί να μη χαθούν οι αξίες οι πνευματικές, αυτές που στηρίζουν τον άνθρωπο και φωτίζουν τον δρόμο του στη ζωή.

Σήμερα ευλαβικά τιμούμε τη μνήμη όλων εκείνων που με τη θυσία τους μας χάρισαν το υπέρτατο αγαθό, την Ελευθερία και με συγκίνηση η μνήμη μας ανακαλεί τους στίχους του Κωστή Παλαμά.

Αυτό τον λόγο θα σας πω
Δεν έχω άλλον κανένα
Μεθύστε με τον αθάνατο
Κρασί του εικοσιένα

Με αυτές τις σκέψεις θα ήθελα τώρα να καλέσω στο βήμα τον κ. Βασίλειο Θώδα ο οποίος θα εκφωνήσει τον πανηγυρικό της ημέρας με θέμα: «Η Επανάσταση του 1821. Μικρό χρονικό ενός μεγάλου ξεσηκωμού».

Κωνσταντίνα Παπαμακαρίου
Γενική Γραμματέας του Συλλόγου των Υπαλλήλων της Βουλής

Η Επανάσταση του 1821.
Μικρό χρονικό ενός μεγάλου ξεσηκωμού.

Κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Ελλήνων,
Κύριοι Αντιπρόεδροι,
Κύριοι Εκπρόσωποι των Κομμάτων,
Κύριε Γενικέ Γραμματέα,
Κύριε Ειδικέ Γραμματέα,
Κύριε Γενικέ Γραμματέα του Ιδρύματος της Βουλής,
Κύριε Φρούραρχε,
Κυρίες & Κύριοι συνάδελφοι,

Η Επανάσταση του '21 αποτελεί την κορυφαία στιγμή της νεότερης ιστορίας μας, αφού σήμανε την ώρα της εθνικής παλιγγενεσίας, και την επαναφορά του ελληνικού έθνους στο προσκήνιο της ιστορίας.

Καλούμαστε την ιερή αυτή στιγμή να φέρουμε στη μνήμη μας τις μαρτυρικές και ηρωικές περιόδους του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα μας. Να θυμηθούμε επίσης, ότι τετρακόσια χρόνια σκληρής σκλαβιάς, ανήκουστης τυραννίας και εξανδραποδισμού για τον ελληνισμό από τον Πόντο μέχρι την Ήπειρο και από τα Επτάνησα ως την Κύπρο δεν διέλυσαν, δεν εκμηδένισαν την ελληνική ψυχή. Ο Ελληνισμός στα χρόνια της μαύρης σκλαβιάς πήρε δυνάμεις από την εθνική μας παράδοση και την πίστη του στην ορθοδοξία.

Η μνήμη της άφθαρτης δόξας του αρχαίου μεγαλείου δεν νεκρώθηκε ποτέ στο υποσυνείδητο των προγόνων μας. Πυρώθηκε στα κακοτράχαλα βουνά και στις ανταριασμένες θάλασσες της πατρίδας μας και έγινε ρομφαία τιμωρίας για τους εχθρούς της ελευθερίας σε όλη την Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Η επανάσταση του '21 δεν ήταν ένα πολιτικό περιστατικό ανατροπής καθεστώτος, ούτε ακόμη μια τυπική εθνική επανάσταση, ήταν ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, ανώτερης αξίας. Αφύπνισε μια σκουριασμένη και αγκυλωμένη Ευρώπη από τα προστάγματα της Ιεράς Συμμαχίας και έδειξε το δρόμο στα άλλα Βαλκανικά έθνη, αφού πρώτη άρχισε το ξήλωμα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, δημιουργώντας σε αυτά ελπίδα για αυτοδιάθεση και ανεξαρτησία.

Οι Έλληνες του '21 αποζητούσαν την ταυτότητά τους τον πολιτισμό τους, την ελευθερία τους. Ήθελαν να πατήσουν γερά στη δική τους γη, να νοιώσουν το ρίγος της εθνικής δημιουργίας και να οικοδομήσουν μια Μεγάλη Ελλάδα που θα πρωταγωνιστεί ανάμεσα στα άλλα έθνη της ευρωπαϊκής ηπείρου. Ένοιωθαν το μεγαλείο του ιστορικού προορισμού τους, όταν έβλεπαν τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη, να χτίζουν πάνω στην Ευρώπη με ελληνικά πνευματικά υλικά. Τις ημέρες αυτές, μορφές ιερές και σεβάσμιες παρελαύνουν μπροστά μας, πνεύματα αδούλωτα υπηρέτες του ονείρου της λευτεριάς. Άνθρωποι όλων των κοινωνικών τάξεων, όλων των ιδεολογικών πεποιθήσεων της εποχής, γραμματιζούμενοι και αγράμματοι, άνθρωποι του μόχθου, πλούσιοι και φτωχοί, παππάδες και δεσποτάδες, στρατηγοί και στρατιώτες, έγραψαν τα ονόματά τους στο μεγάλο Πάνθεον των Ηρώων του ελληνικού έθνους.

Ο Ελληνικός ξεσηκωμός του '21 δεν εμφανίστηκε ως κεραυνός εν αιθρία τον 19ο αιώνα, ούτε ενισχύθηκε από κάποια υπερδύναμη της εποχής. Οι ρίζες του βρίσκονται στα πρώτα χρόνια της πτώσης όλων των ελληνικών επαρχιών της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, αφού από πολύ νωρίς άρχισαν να εκδηλώνονται άλλοτε τοπικές και άλλοτε μεγαλύτερης εμβέλειας ένοπλες συγκρούσεις με τους κατακτητές. Ήταν επίσης αποτέλεσμα μακροχρόνιων διεργασιών σε ιδεολογικό στρατιωτικό και οικονομικό επίπεδο. Οι διεργασίες αυτές αντικατοπτρίζονται στο κίνημα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού από το 1750-1821 που φιλοδοξούσε να προετοιμάσει το έδαφος για την αποτίναξη του τουρκι-

κού ζυγού. Στα πλαίσιά του, φωτεινές μορφές θα επιχειρήσουν να μεταλαμπαδεύσουν στο υπόλοιπο γένος τις φιλελεύθερες ιδέες της εποχής και να το μορφώσουν, προκειμένου να ξεσηκωθεί και να διεκδικήσει τα δίκαιά του.

Από τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας, τα ελληνικά βουνά γέμισαν με νέους που επιδόθηκαν σε ληστείες προκειμένου να επιβιώσουν από την πείνα και την καταπίεση των κατακτητών. Οι κλέφτες αποτέλεσαν τους πρώτους πυρήνες της αντίστασης του ελληνικού λαού. Άσχετα όμως, με τα αρχικά τους κίνητρα, οι ληστρικές αυτές ομάδες αποτέλεσαν τη "μαγιά της λευτεριάς, όπως έγραψε λίγο αργότερα ο αγωνιστής του '21 Μακρυγιάννης. Μετά την επανάσταση, η επιτυχής συμβολή των κλεφτών σε αυτή έδωσε την αφορμή να αλλάξει σημασία η λέξη κλέφτης.

Οι αρματολοί ήταν Έλληνες χωρικοί που λειτούργησαν ως μισθωμένες στρατιωτικές και αστυνομικές μονάδες. Ιστορικά το όνομα εμφανίζεται κατά τον 15ο αιώνα επί Βενετοκρατίας. Αργότερα τους χρησιμοποίησαν οι Τούρκοι, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις εκτεταμένες καταστροφές που επέφεραν οι κλέφτες.

Με το πέρασμα όμως των χρόνων οι δύο αυτές κατηγορίες ομάδων άρχισαν να πλησιάζουν και να συντάσσονται επάλληλα λαμβάνοντας εθνική χροιά, με αποτέλεσμα να προπαρασκευασθεί το απαιτούμενο εθνικό φρόνημα. Έτσι, κλέφτες και αρματολοί αποτελέσαν τις σημαντικότερες επίσημα ομάδες οι οποίες είχαν την δυνατότητα να φέρουν οπλισμό και ικανή στρατιωτική προπαίδευση, ώστε να επωμιστούν το μεγαλύτερο βάρος του Αγώνα της Εθνεγερσίας.

Μέσα από αυτές τις ομάδες θα ξεπηδήσουν μεγάλοι αρματολοί και κλέφτες όπως ο Αντώνης Κατσαντώνης, ο Αθανάσιος Διάκος, , ο Οδυσσέας Ανδρούτσος, ο Γεώργιος Καραϊσκάκης ο Μάρκος Μπότσαρης και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, που έμελλε να πρωταγωνιστήσουν στην απελευθέρωση του γένους.

Σημαντικός επίσης παράγοντας που αποδεικνύει ότι η ελληνική επανάσταση υπήρξε προϊόν μακράς διεργασίας ήταν το γεγονός ότι

ελληνικά ανταρτικά σώματα έλαβαν μέρος σε πάνω από 150 κινήματα, εκ των οποίων τα περισσότερα ήταν υποκινούμενα από ξένες δυνάμεις που βρίσκονταν σε διένεξη με την Οθωμανική Αυτοκρατορία και χρησιμοποιούσαν για αντιπερισπασμό τον πόθο των Ελλήνων για ανεξαρτησία.

Αρχικώς οι Έλληνες της νησιωτικής Ελλάδας πίστεψαν ότι οι επικυρίαρχοι Ενετοί θα τους βοηθούσαν να αποκτήσουν την ανεξαρτησία τους. Στη συνέχεια έστρεψαν τις ελπίδες τους στην Ρωσία, η οποία αυτοχαρακτηρίζονταν προστάτιδα των απανταχού Ορθοδόξων σκλαβωμένων λαών και αργότερα στη Γαλλία του Ναπολέοντα. Σημαντικότερα από τα κινήματα αυτά ήταν η συμμετοχή Ελλήνων πολεμιστών στους δύο Τουρκοβενετικούς πολέμους και στα Ορλωφικά.

Το 1770 με το όνομα Ορλωφικά έμεινε γνωστή η ελληνική εξέγερση που ξέσπασε αρχικά στην Μάνη και στη συνέχεια στην Κρήτη. Με πρωτοβουλία του κόμη Ορλώφ, διοικητή των ρωσικών Ναυτικών Δυνάμεων κατά την διάρκεια του Ρωσο-τουρκικού πολέμου, υποκινήθηκε εξέγερση των Ελλήνων στη Πελοπόννησο με στόχο να αποδυναμωθούν οι στρατιωτικές δυνάμεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Με τη συνθήκη Κιουτσούκ-Καϊναρτζή το 1774 οι ρωσικές δυνάμεις αποχώρησαν εγκαταλείποντας τους Έλληνες της Πελοποννήσου και της Κρήτης οι οποίοι βρέθηκαν στο έλεος των Τούρκων.

Στις αρχές του 19ου αιώνα το 1809 στο Παρίσι δημιουργήθηκε μία ελληνική οργάνωση, το «Ελληνόγλωσσο Ξενοδοχείο» από Έλληνες της διασποράς, η οποία πέτυχε την στήριξη του Ναπολέοντα Βοναπάρτη. Η οργάνωση κατάφερε να συγκεντρώσει οπλισμό, 40.000 τουφέκια, ο οποίος διαμοιράστηκε στη Μακεδονία την Ήπειρο και την Πελοπόννησο προκειμένου να προετοιμαστεί η επανάσταση. Η κίνηση αυτή όμως, δυστυχώς προδόθηκε στις αρχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και τελικά το εγχείρημα απέτυχε.

Από τα σπλάχνα αυτής της εταιρείας, βοηθούντος και του πνεύματος της εποχής ιδρύθηκαν άλλες δύο εταιρείες, που αντιπροσώπευαν ανάγλυφα την προσπάθεια του Ελληνισμού για την παλιγγενεσία του στις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα.

Η Φιλόμουσος Εταιρεία, που ιδρύθηκε στη Βιέννη το 1814, ήταν νόμιμη και είχε μέλη πολλούς επιφανείς και οικονομικά ισχυρούς Έλληνες της διασποράς. Μεταξύ αυτών ήταν ο Καποδίστριας και ο Κοραής. Συγκέντρωσε πόρους για την ίδρυση σχολείων στην Ελλάδα, και την επάνδρωσή τους με φωτισμένους δασκάλους. Κατόπιν και όταν οι συνθήκες το ευνοούσαν θα προχωρούσαν σε επανάσταση με εκμετάλλευση κάποιου πιθανού νέου ρωσο-τουρκικού πολέμου.

Η δεύτερη έμελλε να παίξει τον κύριο ρόλο στην επανάσταση του '21. Είναι η Φιλική Εταιρεία, η οποία ιδρύθηκε στην Οδησσό της Ρωσίας το 1814 και ήταν μυστική και παράνομη. Η φιλική εταιρεία θεωρούσε ότι το γένος ήταν έτοιμο, και είχε σαν στόχο την συγκέντρωση πόρων αλλά και την δημιουργία των δομών για την άμεση οργάνωση επανάστασης, με σαφή στόχευση την ίδρυση ανεξάρτητου κράτους. Ιδρύθηκε από φλογερούς Έλληνες πατριώτες, ενώ οι αλλοεθνείς αποκλείονταν από τις τάξεις της. Ιδρυτές της ήταν ο Νικόλαος Σκουφάς, από το Κομπότι της Άρτας, ο Εμμανουήλ Ξάνθος, από την Πάτμο και ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, από τα Γιάννενα. Διοίκηση της εταιρείας ήταν η «ανώτατη αρχή», η οποία αρχικά περιλάμβανε τους ιδρυτές της Οργάνωσης, ενώ από το 1815-1818 διευρύνθηκε με την είσοδο σε αυτή του Ανθίμου Γαζή, του Νικόλαου Γαλάτη, του Αθανασίου Σέκερη και του Παναγιώτη Αναγνωστόπουλου. Το 1819 μυήθηκαν στη Φιλική εταιρεία σχεδόν όλοι οι πρόκριτοι της Πελοποννήσου και των νησιών του Αιγαίου καθώς και πολλοί Οπλαρχηγοί και Ιερωμένοι. Το 1820 που η οργάνωση αριθμούσε 3.000 μέλη, πλησίασαν τον Ι. Καποδίστρια και του πρόσφεραν την αρχηγία της οργάνωσης και όταν αυτός αρνήθηκε, απευθύνθηκαν στον Α. Υψηλάντη ο οποίος και δέχθηκε να ηγηθεί του σχεδιασμού της Ελληνικής Επανάστασης.

Η μορφή όμως που έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην αφύπνιση του έθνους, μέσα από τις δικές του δυνάμεις ήταν Ο Ρήγας Βελεστινλής, ή Ρήγας Φεραίος ο οποίος θεωρείται ως ένας από τους εθνομάρτυρες και πρόδρομος της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, γιατί έδινε σάρκα και οστά στο όνειρο των Ελλήνων.

Εξέδωσε πλήθος συγγραμμάτων, τύπωσε τη μεγάλη Χάρτα και συνέταξε ένα στρατιωτικό εγχειρίδιο, βασισμένο σε γερμανικούς στρα-

τιωτικούς κανονισμούς με δικές του προσθήκες. Προχωρώντας ακόμη περισσότερο, τύπωσε Σύνταγμα Δημοκρατικό με 125 άρθρα για την μετέπειτα συγκρότηση του Ελληνικού κράτους. Όλες όμως αυτές οι οργανωτικές προσπάθειες θα έμεναν στην αφάνεια χωρίς τον Θούριο, το κατεξοχήν επαναστατικό σάλπισμα του ξεσηκωμού του Γένους, το οποίο διαδόθηκε ευκολότερα, μαζί με τις αρχές της ελευθερίας και της αδελφότητας που ο ελληνισμός διατηρούσε απ' την αρχαιότητα. Πολέμαρχος δεν αξιώθηκε να γίνει. Με τις ανησυχίες και τις αναζητήσεις του, με τις συγγραφικές του επιδόσεις και τους ιδεολογικούς του προσανατολισμούς, έγινε ο κατηχητής του Γένους, ο πολιτικός νους που πήγε να μετουσιώσει τη θεωρία σε πράξη.

Στις 10 Μαΐου 1798 συνοδεία των αυστριακών αρχών παραδόθηκε μαζί με τους συντρόφους του, στους Τούρκους του Βελιγραδίου όπου και φυλακίστηκαν σε παραποτάμιο φρούριο του Δούναβη. Εκεί, ύστερα από συνεχή βασανιστήρια, στις 24 Ιουνίου του 1798, στραγγαλίστηκαν όλοι και τα σώματά τους ρίχτηκαν στον ποταμό.

Η παράδοσή του στους Τούρκους, όσο και να πλήγωσε κάθε σκεπτόμενο Έλληνα, ταυτόχρονα ισχυροποίησε τη θέλησή του για λευτεριά και τον πείσμωσε ακόμη πιο πολύ. Κατανόησαν επίσης τότε όλοι οι Έλληνες, ότι αν δεν εξεγερθούν μόνοι τους δεν θα τους βοηθήσει καμία ξένη δύναμη.

Η αρχή του τέλους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας είχε ήδη ξεκινήσει. Στις αρχές Οκτωβρίου 1820 στην πόλη Ισμαήλιο, πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση μελών της Εταιρείας ύστερα από πρωτοβουλία του Α. Υψηλάντη, με σκοπό τον καθορισμό της ημερομηνίας εκδήλωσης της επανάστασης και της συγκεκριμενοποίησης του σχεδιασμού της.

Αποφασίστηκε να εκδηλωθούν ταυτόχρονα επαναστατικές κινήσεις σε Μολδοβλαχία και Πελοπόννησο και σε όλη την Ελλάδα όπου υπήρχαν ικανά τμήματα να επιφέρουν ζημιές σε τουρκικά κλιμάκια και φρουρές. Έτσι, η Επανάσταση στην Πελοπόννησο θα ξεσπούσε σε μια εποχή γενικότερου επαναστατικού ξεσηκωμού σε ολόκληρη την οθωμανοκρατούμενη Βαλκανική Χερσόνησο. Στο σχεδιασμό αυτό βοηθούσε και ο πόλεμος μεταξύ του Αλή-πασά και των σουλτανικών στρατευ-

μάτων, ενώ θετικό ενδεχόμενο θα ήταν η πρόκληση ενός ακόμη ρωσοτουρκικού πολέμου.

Στις 22 Φεβρουαρίου 1821 ο Υψηλάντης εκδίδει προκήρυξη ανεξαρτησίας, με τον τίτλο Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος, περνάει τον ποταμό Προύθο και υψώνει τελικά τη σημαία της Επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες και συγκεκριμένα στο Ιάσιο της Μολδοβλαχίας. Η επιλογή της Μολδοβλαχίας πρέπει μάλλον να αναζητηθεί στο γεγονός ότι στις περιοχές αυτές απαγορευόταν η παραμονή του τουρκικού στρατού, όπως προβλεπόταν από την συνθήκη (Κιουτσούκ-Καϊναρτζή), ενώ από το 1709 οι τοπικοί άρχοντες ήταν Έλληνες Φαναριώτες.

Στις 10 Μαρτίου, στη Φωξάνη, συγκροτείται ο Ιερός Λόχος από εθελοντές σπουδαστές των ελληνικών παροικιών της Μολδοβλαχίας και της Οδησσού. Ήταν η πρώτη οργανωμένη στρατιωτική μονάδα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, που την αποτέλεσαν 500 περίπου νέοι σπουδαστές, ενώ την αρχηγία της ανέλαβε ο Καντακουζηνός.

Στις 17 Μαρτίου ο Υψηλάντης ύψωσε την ελληνική σημαία στην πρωτεύουσα της Βλαχίας, το Βουκουρέστι. Στις 7 Ιουνίου 1821 και μετά από σκληρές μάχες ο στρατός του Υψηλάντη καταστράφηκε στη μάχη του Δραγατσανίου, παρά την ηρωική αντίσταση του Ιερού Λόχου και υποχώρησε προς τα αυστριακά σύνορα Η επανάσταση όμως στις παραδουνάβιες Ηγεμονίες επέτυχε το στόχο της, αφού στην Πελοπόννησο, ήδη από τις αρχές Μαρτίου οι αγωνιστές της Ελευθερίας, είχαν αρχίσει το ξήλωμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Η Πύλη θεωρούσε πρωταρχικό θέμα την αντιμετώπιση της ανταρσίας του Αλή πασά, αλλά ανησυχούσε σοβαρά από τις φήμες και τις καταγγελίες των Άγγλων για εξέγερση στο Μοριά. Λίγο μετά την επανάσταση στην Μολδοβλαχία, οι Τούρκοι της Τριπολιτσάς κάλεσαν τους προεστούς του Μοριά με πρόσχημα τη συνηθισμένη κοινή ετήσια σύσκεψη, αλλά με απώτερο στόχο να τους κρατήσουν ομήρους. Οι περισσότεροι προεστοί ήταν διστακτικοί και δεν πήγαν. Όσοι όμως πήγαν εκτελέστηκαν με το ξέσπασμα της επανάστασης.

Τον Μαρτίο του 1821 όλοι οι οπλαρχηγοί ήταν έτοιμοι, κρυμμένοι σε διάφορους χώρους ευθύνης, όπως είχε καθοριστεί από την Φιλική εταιρεία.

Στις 20 Μαρτίου ο Φιλικός Νικόλας Σολιώτης με τους Πετμεζαίους χτύπησαν τους Οθωμανούς στους τρεις πύργους των Καλαβρύτων.

Στις 21 Μαρτίου, ξεσηκώθηκε η Πάτρα από τους Φιλικούς Καρατζά, Λειβαδά και Γερακάρη και οι Οθωμανοί αναγκάστηκαν να κλειστούν στο φρούριό της.

Στη Νότια Πελοπόννησο ο Κολοκοτρώνης, ο Παπαφλέσσας, ο Νικηταράς και ο Κεφάλας, εξοπλίζουν 2.000 Μανιάτες και Μεσσήνιους με πολεμοφόδια που είχαν σταλεί από τους Φιλικούς της Σμύρνης.

Στις 23 Μαρτίου οι Έλληνες μπήκαν στην Καλαμάτα και το γεγονός αυτό αποτελεί την πρώτη πολεμική επιτυχία της επανάστασης. Ακολούθως, συστήθηκε η Μεσσηνιακή γερουσία με επικεφαλή τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, ενώ πρώτη πράξη της νέας εξουσίας ήταν να στείλει έγγραφο προς τα χριστιανικά έθνη ζητώντας τη βοήθειά τους. Στην Πάτρα ιδρύθηκε το Αχαϊκό διευθυντήριο, από τους προεστούς Λόντο , Παπαδιαμαντόπουλο και το δεσπότη Παλαιών Πατρών Γερμανό.

Στις 26 Μαρτίου επαναστάτησαν οι Σπέτσες, στις 27 τα Σάλωνα με τον Πανουργιά, στις 28 ο Δήμος Καλτσάς κατέλαβε το Λιδορίκι, ενώ στις 29 ο Διάκος ξεσήκωσε τη Λιβαδειά. Στις 1 Απριλίου επαναστάτησε η Θήβα και στις 8 η Λαμία.

Οι Τούρκοι ανησύχησαν σοβαρά και θέλοντας να τρομοκρατήσουν τους επαναστατημένους Έλληνες απαγχόνισαν τον πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε' στις 10 Απριλίου. Την ίδια όμως ημέρα επαναστάτησαν τα Ψαρά και στις 15 Απριλίου οι Έλληνες νίκησαν τους Τούρκους στο Λεβίδι. Στις 16 Απριλίου επαναστάτησε η Ύδρα. Στις 25 καταλήφθηκε η Αθήνα από ελληνικές δυνάμεις και οι Τούρκοι κλείστηκαν στην Ακρόπολη. Στις 7 Μαΐου ο Άνθιμος Γαζής κήρυξε την επανάσταση στη Μαγνησία και στις 8 του ίδιου μήνα ο Οδυσσέας Ανδρούτσος ανδραγάθησε στο Χάνι της Γραβιάς με εκατό μαχητές, που έκοψαν το δρόμο 8.000 στρατιωτών του Ομέρ Βρυώνη και του Μεχμέτ Πασά.

Η επανάσταση εξαπλώθηκε στη Μακεδονία και στις 16 Μαΐου εξεγέρθηκε η Χαλκιδική και το Άγιο Όρος με αρχηγό τον Σερραίο Εμμανουήλ Παππά. Στις 23 Μαΐου οι Έλληνες είχαν την πρώτη "σε παράταξη" νίκη στο Βαλτέτσι με τον Νικηταρά τον επονομαζόμενο Τουρκοφάγο. Στις 26 Μαΐου οι πρόκριτοι του Μοριά συγκρότησαν την "Πελοποννησιακή Γερουσία", την πρώτη δηλαδή αρχή της επαναστατημένης Ελλάδας, και στις 28 οι επαναστάτες μπήκαν στο Αγρίνιο. Συγχρόνως στο Αιγαίο οι στόλοι των νησιών άρχισαν πολεμική δράση, στην οποία πήραν μέρος η Κρήτη, η Σάμος, η Μύκονος, η Κάλυμνος, η Κάσος, η Ύδρα οι Σπέτσες τα Ψαρά και ανδραγάθησαν οι Παπανικολής, Μαντώ Μαυρογένους, Κανάρης, Μιαούλης και πολλοί άλλοι.

Τέλος, στις 23 Σεπτεμβρίου οι Έλληνες κατέλαβαν την Τριπολιτσά και έτσι εδραιώθηκε η επανάσταση, ενώ στις 30 Δεκεμβρίου συνήλθε στην Επίδαυρο η Α' Εθνική Συνέλευση των Ελλήνων υπό την προεδρία του Αλ. Μαυροκορδάτου.

Από το 1822 έως και το 1827 συνεχίστηκε αδιάκοπα ένας άνισος αγώνας, εναντίων υπέρμετρων δυνάμεων του εχθρού, ο οποίος μη δυνάμενος μόνος του να αντιμετωπίσει τους Έλληνες επαναστάτες ζήτησε και πήρε τη βοήθεια αιγυπτιακού στρατεύματος εκπαιδευμένο άρτια από Γάλλους Αξιωματικούς υπό την αρχηγία του Ιμπραήμ πασά. Τα έξι αυτά έτη οι Έλληνες από τη μία προσπαθούσαν να εδραιώσουν την επανάσταση σε όλη την επικράτεια και από την άλλη να εξασφαλίσουν την εύνοια και την αναγνώριση των Μ. Δυνάμεων, ως εμπόλεμο έθνος που αγωνίζεται για την δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

Βέβαια δεν πρέπει να παραλειφθεί το γεγονός ότι στην δυσκολότερη καμπή του αγώνα οι Έλληνες δυστυχώς, για ακόμη μια φορά διαιρέθηκαν και πολέμησαν μεταξύ τους. Η εμφύλια διαμάχη ήταν σφοδρή με αποτέλεσμα να χαθούν άδικα αξιόλογες στρατιωτικές μονάδες, να φυλακιστούν αγωνιστές όπως ο Κολοκοτρώνης και ο Ανδρούτσος και να σπαταληθεί το πρώτο δάνειο, που χορηγήθηκε για τον αγώνα από τους ξένους. Το σημαντικότερο όμως ήταν ότι οι Τούρκοι αναθάρρησαν προσπαθώντας να καταπνίξουν την Επανάσταση.

Τα γεγονότα που έλαβαν χώρα σ όλη την ελληνική επικράτεια από το 1822 μέχρι το 1827 ήταν αμέτρητα, οι αγωνιστές χιλιάδες. Άντρες και γυναίκες πολέμησαν τον κατακτητή με όλη την δύναμη της ψυχής τους. Δεν μπορούμε όμως να λησμονήσουμε τις στρατηγικές εμπνεύσεις του Κολοκοτρώνη και το πάθος του Νικηταρά όταν στα Δερβενάκια εξολόθρευσαν την μεγαλύτερη στρατιά που βάδισε μέχρι εκείνη τη στιγμή, προκειμένου να καταπνίξει την επανάσταση, τη στρατιά του Δράμαλη. Δεν μπορούμε να μην φέρουμε στη μνήμη μας την παράτολμη αλλά επιτυχή εκδίκηση του Κανάρη όταν ανατίναξε την τουρκική φρεγάτα μαζί με 1.000 τούρκους και τον Ναύαρχό της που ευθύνονταν για τη σφαγή της Χίου. Δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στην ηρωική δράση του Μάρκου Μπότσαρη στην Ήπειρο, του Καραϊσκάκη του Διάκου και του Ανδρούτσου στη Στερεά Ελλάδα, στην θυσία του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι και στην ηρωική έξοδο του Μεσολογγίου η οποία και συγκίνησε όλη την Ευρώπη.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου για την ανεξαρτησία οι Έλληνες διεξήγαγαν 4 Εθνοσυνελεύσεις, προκειμένου να πάρουν σημαντικές αποφάσεις για την πορεία του αγώνα, αλλά και για να θέσουν τις βάσεις για την διακυβέρνηση του υπό σύσταση ανεξάρτητου κράτους. Η Δ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας εκλέγει ως κυβερνήτη τον Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος έφτασε στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 1828 και με τις διπλωματικές του ενέργειες επιτάχυνε τις εξελίξεις, καταφέρνοντας να κρατήσει ίσες αποστάσεις από τις τρεις Μεγάλες Δυνάμεις.

Η στάση των Μ. Δυνάμεων της εποχής, απέναντι στο ελληνικό ζήτημα αρχικώς υπήρξε εχθρική. Στην πορεία όμως του αγώνα αναπτύχθηκε ένα έντονο φιλελληνικό κίνημα το οποίο οδήγησε πολλούς ευρωπαίους στην Ελλάδα, προκειμένου να ζήσουν από κοντά και να αγωνιστούν μαζί με τους ηρωικούς προγόνους μας. Η στάση των Μ. Δυνάμεων άλλαξε σταδιακά υπέρ της Ελλάδας όταν κατάλαβαν ότι η διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ήταν αναπόφευκτη και θα μπορούσε να τους προσδώσει μεγαλύτερα από τη διατήρησή της οφέλη, τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Από τα μέσα όμως του 1827 η επανάσταση βρίσκεται σε οριακό σημείο, καθώς ο στρατός του Ιμπραήμ θριαμβεύει σε ξηρά και θά-

λασσα. Η επέμβαση των ξένων δυνάμεων θεωρήθηκε επιβεβλημένη και έσωσε την κατάσταση, μετά την άρνηση της οθωμανικής πλευράς να δεχθεί δημιουργία αυτόνομου ελληνικού κράτους. Έτσι η Βρετανία, η Ρωσία και η Γαλλία προχώρησαν σε ναυτική σύγκρουση στις 8 Οκτωβρίου 1827 με την Οθωμανική Αυτοκρατορία, τη γνωστή ναυμαχία του Ναβαρίνου, προκειμένου να επιβάλλουν τους όρους τους. Η Ναυμαχία αυτή έκρινε οριστικά την τύχη του Αγώνα, καθώς ο τουρκο-αιγυπτιακός στόλος υφίσταται πανωλεθρία από τον στόλο των Κόδριγκτον, Δεριγνύ και Χέυδεν.

Η Ρωσία προσπαθώντας να στρέψει την κατάσταση προς όφελός της και να κάμψει την τουρκική αδιαλλαξία, κηρύσσει τον πόλεμο στην Τουρκία, ενώ η Γαλλία φροντίζει να στείλει στην Πελοπόννησο ένα εκστρατευτικό σώμα αποτελούμενο από 14.000 άνδρες με επικεφαλής τον στρατηγό Μαιζόν για να απομακρύνει τα τελευταία στρατεύματα του Ιμπραήμ. Οι ρωσικές στρατιές όχι μόνο νίκησαν τον τουρκικό στρατό αλλά έφτασαν λίγα χιλιόμετρα έξω από την Κωνσταντινούπολη. Έτσι, η Ρωσία, πανίσχυρη τόσο απέναντι στο Σουλτάνο όσο και απέναντι στις άλλες Δυνάμεις, φαινόταν έτοιμη και ικανή να λύσει μόνη της το Ελληνικό Ζήτημα επιβάλλοντας μια λύση που θα της εξασφάλιζε τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη.

Αντιμέτωπες μ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο, η Μεγάλη Βρετανία και η Γαλλία συμφώνησαν στη δημιουργία ενός ανεξάρτητου ελληνικού κράτους. Το Πρωτόκολλο του Λονδίνου το 1830 που έμεινε γνωστό ως Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας, ήταν η πρώτη διπλωματική πράξη που υπογράφτηκε από τις Μ. Δυνάμεις και την Οθωμανική αυτοκρατορία και αναγνώριζε την ύπαρξη ανεξάρτητου ελληνικού κράτους. Σύμφωνα με αυτό η ελληνική επικράτεια θα περιλάμβανε τα εδάφη που βρίσκονταν νότια της γραμμής που ενώνει τους ποταμούς Αχελώο και Σπερχειό. Οχτώ χρόνια αργότερα, με Βασιλικό Διάταγμα του Όθωνα στις 15 Μαρτίου του 1838 καθιερώνεται η 25η Μαρτίου, ως επέτειος της έναρξης της Επανάστασης. Είναι γνωστό από πολλές πηγές ότι η ημέρα αυτή είχε οριστεί από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη το 1820 ως ημέρα έναρξης της επανάστασης, ακριβώς επειδή είναι η ημέρα του Ευαγγελισμού. Σύμφωνα με την παράδοση και την ιστορία, στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας ο επίσκοπος Παλαιών Πατρών Γερ-

μανός ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης, η οποία απλώθηκε σαν πυρκαγιά σε ολόκληρη την Ελλάδα.

Ημέρα μνήμης σήμερα, αλλά ημέρες σαν την σημερινή μας κάνουν να σκεφτόμαστε όλο και πιο πολύ τις κρίσιμες τούτες ώρες που περνά η πατρίδα μας και το ρόλο που πρέπει να παίξει η γενιά μας, ώστε να μην χαθούν όσα με αγώνες, αίμα και θυσίες, μας κληρονόμησαν οι πρόγονοί μας. Από τις τόσες γενιές των Ελλήνων καμιά δεν αγωνίστηκε πιο πολύ όσο η γενιά του '21, η οποία ανέστησε κυριολεκτικά την Ελλάδα.

Το παράδειγμά τους σήμερα πρέπει να μας οδηγήσει, ώστε να επιτύχουμε στον δικό μας αγώνα. Στην οικονομική δηλαδή ανάταση της πατρίδας μας, μέσα σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία που ξεχνάει συνήθως τον κυριότερο παράγοντα συμμετοχής σε αυτήν, τον Άνθρωπο. Τέτοιες κρίσεις πέρασε πολλές η Πατρίδα μας, αλλά τις ξεπέρασε, με την πίστη της σε αιώνιες αναλλοίωτες άφθαρτες και ακατάλυτες αρχές. Είναι στο χέρι μας να αναστηλώσουμε και πάλι την πληγωμένη περηφάνια μας, έχουμε υποχρέωση να παραδώσουμε την χώρα ισχυρότερη στις επόμενες γενιές.

Άλλωστε δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο Ελληνισμός δυνατός στο ειρηνικό του «ναι» δυνατότερος στο πολεμικό του «όχι», ευτύχησε να αγωνιστεί σε όλες τις χιλιετηρίδες της μακραίωνης ιστορίας του, όχι μόνο για τα στενά τοπικά σύνορα της μικρής μας χώρας, αλλά για τα ευρύτερα ηθικά σύνορα όλης της Ανθρωπότητας.

Βασίλειος Θώδας
Προϊστάμενος του Τμήματος Επερωτήσεων της
Δ/νσης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ